

OLIV TA'LIM TIZIMIDA ELEKTRON RESURLARDAN KENG FOYDALANISH ORQALI TALABALAR MUSTAQIL TA'LIMINI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI

¹Baysariyeva Ch.U., ¹Abdullayeva Y. U., ¹Zokirjanova H.Z., ¹Amirova M.F.,
¹O'tayev Y.H., ²Usmonova D.Sh.

¹Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti, Samarqand sh., O'zbekiston

² Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand sh., O'zbekiston
E-mail: charosbaysariyeva@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada talabalar mustaqil ta'limini elektron ta'lim resurslari yordamida takomillashtirishning usullari, shakllari va vositalari, elektron ta'lim resurslarini tayyorlashning asosiy bosqichlari to'g'risidagi ma'lumotlar bayon qilingan. Maqolada bayon qilingan ma'lumotlar elektron ta'lim muhitida talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish samaradorligini muayyan darajada yaxshilashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, elektron ta'lim resursi, usul, vosita, axborot ob'ektlari, pedagogika, motivatsiya, refleksiya.

Аннотация. В данной статье представлены сведения о методах, формах и средствах совершенствования самостоятельного обучения студентов с помощью электронных образовательных ресурсов, а также об основных этапах подготовки этих ресурсов. Информация, изложенная в статье, призвана в определенной степени повысить эффективность организации самостоятельного обучения студентов в электронной образовательной среде.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, электронный образовательный ресурс, метод, средство, информационные объекты, педагогика, мотивация, рефлексия.

Abstract. This article presents information on methods, forms, and means of enhancing students' independent learning through electronic educational resources, as well as the main stages of preparing these resources. The information provided in the article aims to improve, to a certain extent, the effectiveness of organizing students' independent learning in the electronic educational environment.

Keywords: independent learning, electronic educational resource, method, tool, information objects, pedagogy, motivation, reflection.

Jahonda jadal ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar munosabati bilan, ta'lim tizimida ham bir qancha yangi standartlar, talablar va parametrlar belgilanib kelinmoqda. Yangi standart va talablar nafaqat asosiy ta'lim dasturini o'zlashtirishning tuzilishi va natijalariga, balki ularni amaliyotga qo'llash shartlariga ham talablar qo'yadi. Ushbu shartlar quyidagilar:

- mavjud muammoli masalalarni tahlil qilishni hisobga olgan holda o'zgaruvchan hayot va kasbiy vaziyatlarda tez moslasha olish;

-bilimlarni doimiy ravishda yangilashga, o‘z-o‘zini rivojlantirishga, yangi bilimlarni yaratishga, kasbiy muammolarni hal qilish uchun bilimlarni amalda mohirona qo‘llashga tayyor bo‘lish;

-axborot oqimlarining ko‘payishiga asoslangan holda, ma’lumotlarni tahlil qilish, o‘zgartirish, kasbiy faoliyatda va o‘z hayotida qo‘llash uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish;

-tanqidiy ijodiy fikrlashga ega bo‘lish;

-do‘stona aloqada, turli jamoalarda ishlashga tayyorlik;

-o‘z maqsadlariga faollik bilan erishish.

Aynan shunday mutaxassislar zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lishlari, shuningdek, o‘z korxonalari, muassasalari va tashkilotlarining raqobatbardoshligiga hissa qo‘shishlari mumkin. Aynan ular o‘z bizneslarini yaratishi, ish profilidagi barcha o‘zgarishlarga moslashishi va o‘z bilimlari, ko‘nikmalari va qobiliyatlarini doimiy ravishda oshirishi mumkin.

Bugungi kunda, elektron ta’lim va masofaviy ta’lim texnologiyalari oliy ta’lim tizimida tobora muhim rol o‘ynamoqda. Shu munosabat bilan texnologik elektron ta’lim platformalarini tanlash, ilmiy asoslash va muvaffaqiyatli amalga oshirish dolzarb bo‘lib, bir tomondan, ta’lim jarayonining an’anaviy didaktik protseduralarini samarali o‘zgartirish imkoniyatini beradi, boshqa tomondan-mustaqil va tanqidiy fikrlaydigan, professional mahorat darajasi yuqori bo‘lgan mobil, ijodiy faol shaxslarni rivojlantiradi. Bunday vositalarga bugungi kunda ta’lim boshqaruv tizimlari (“HEMIS”, “WebCT”, “Virtual universitet” va boshqalar kiradi), ular orasida modulli obyekt yo‘naltirilgan dinamik Moodle ta’lim muhiti alohida mashhurlikga sazovor bo‘ldi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasida “zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta’lim texnologiyalarining mustahkam integratsiyasini ta’minlash, bu borada pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini uzluksiz rivojlantirib borish uchun qo‘shimcha sharoitlar yaratish; ta’lim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida individuallashtirish, masofaviy ta’lim xizmatlarini rivojlantirish, vebinar, onlayn, “blended learning”, “flipped classroom” texnologiyalarini amaliyotga keng joriy etish; zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta’lim dasturlarini tashkil etish” bo‘yicha ustuvor vazifalar belgilangan. Bu vazifalarni amalga oshirish uchun, ta’lim tizimiga zamonaviy axborot texnologiyalarini keng joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish taqozo etiladi [1].

O‘quv jarayonida mustaqil ta’lim faoliyatni faollashtirish vositasi vazifasini bajaradi va quyidagi vazifalarni bajaradi:

1. Mustaqil ta’lim ijodiy bilimlarni ongli o‘zlashtirish, chuqurlashtirish va kengaytirish uchun yordam beradi;

2. Mavzuni ijodiy o‘rganish bo‘yicha mavjud ko‘nikmalar takomillashtiriladi va yangilari ishlab chiqiladi;

3. Talabaning mustaqil harakatlari muayyan fanning ilmiy bilish usullarini anglaydi, ijodiy bilishning zarur ko‘nikmalarini egallaydi [2].

Ta'limning aralash ta'lim shakllari tomoniga siljishi va o'quv jarayonining axborot-ta'lim muhitiga o'tkazilishi o'quv jarayonining samarali shakli va yangi ta'lim paradigmasini amalga oshirish vositasi o'laroq, talabalarining mustaqil ishlashiga e'tiborni kuchaytiradi, mustaqil ishlash borasidagi mavjud nuqtai nazarlarning integratsiyasini, unda talabalar faoliyati va ta'limning tashkiliy shakllari samarali uyg'unlashuvini talab qiladi. Axborot-ta'lim muhitining ahamiyati o'quv jarayonining asta-sekin Internetga o'tib borayotgani, unda bir universitet yoki institut doirasiga sig'maydigan, turli ta'lim muhitlarining, jarayonlari va muassasalarining birlashuvi imkoniyatlari mavjudligi bilan izohlanadi [3].

Axborot ta'lim muhitida talabalar tomonidan zaruriy kompetentsiyalarni egallash bo'yicha mustaqil ish quyidagilar bilan ajralib turadi:

- AKTDan foydalanish, muammoli o'qitish, loyihaviy o'qitish, tanqidiy tafakkur, faol o'qitish hisobiga bilishga oid faollikning ortishi;
- talabani individual rivojlantirishga yo'naltirish, ya'ni mustaqillikni, tanqidiy fikr yuritishni, mustaqil ravishda qaror qabul qilishga o'rgatish [4].

Bugungi kunda, elektron ta'lim va masofaviy ta'lim texnologiyalari oliy ta'lim tizimida tobora muhim rol o'ynamoqda. Shu munosabat bilan texnologik elektron ta'lim platformalarini tanlash, ilmiy asoslash va muvaffaqiyatli amalga oshirish dolzarb bo'lib, bir tomondan, ta'lim jarayonining an'anaviy didaktik jarayonlarini samarali o'zgartirish imkoniyatini beradi, boshqa tomondan-mustaqil va tanqidiy fikrlaydigan, professional mahorat darajasi yuqori bo'lgan mobil, ijodiy faol shaxslarni rivojlantiradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetentligini mustaqil ishlarni to'g'ri tashkil etish orqali shakllanitirishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli qo'llash, motivatsion, kognitiv, operasion, refleksiv va o'z-o'zini baholash kabi indikatorlar asosida kengaytirish muhim o'rin tutadi. Shuningdek, hozirgi vaqtda dunyoda, xususan, respublikamiz oliy ta'lim tizimida ta'lim oluvchilarning ta'limiy ehtiyojlarini yuzaga keltirishga imkon beradigan, kasbiy faoliyat muammolarini o'zida mujassamlashtirgan mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqish dolzarb pedagogik muammolarga aylandi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son [Farmoni](#) bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi.
2. Sh.Xayitova. Ta'lim tizimi samaradorligini oshirishda mustaqil ta'limning o'rni. International Journal Academic research in educational sciences., volume 2, issue 4, 2021, p. 1478-1486.
3. Sadikova F.M. Features of the organization of independent work of students of institutions of secondary vocational education on ownership of competencies // Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference. Liverpool, United Kingdom, 5-7 February 2020. – P.151-154.